ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 100. У Новом Саду, у суботу 28. августа (9. септембра) 1893. Год. IX.

ПОСЛЕ КАРА-ЂОРЂА И МИЛОША.*)

Апстрахујући добро расположење и егоистички занос људи, којима данас годи и прија у Србији; апстрахујући благонаклоности и одобравања данашњег стања у Србији од стране оних европских велесила, које — смело можемо рећи — у плановима своје скоре будућности са Србијом рачунају као са једном *својом* крупном и позитивном чињеницом; апстрахујући све могуће, било плаћене, било ентузиастичке, новинарске комплименте, чија се вредност и дужина века потпунце мери са „воденим цветом“, — о Србији се мора озбиљно и беспристрасно данас говорити.

Основни творци данашње краљевине Србије, неумрли витезови Кара-Ђорђе и Милош, борећи се крваво и јуначки за политичку независност свога народа и своје земље, јамачно ни за тренутак нису могли помишљати, да ће се васколики њихов прегалачки, поштени и родољубиви труд на крају крајева крунисати једном пустом и дечурлиском игром, која се данас у Србији назива партиском борбом.

Србија је, како у националном, тако и у културном погледу, имала пред собом врло крупне задатке, и то од часа њеног првог државног скристалисавања, па све до дана данашњег. А како су, прво у полузависној, а после у потпуно независној Србији, поимљени ти крупни задаци, чије извршење не би имало ништа друго значити, до свети аманет оних светлих јунака и мученика, који на крвавом пољу Косову онако величанствено умреше за род и отаџбину своју? — Готово никако, и држим да се нећу преварити ако кажем, да је са првим борцима за ослобођење и независност Србије у овом столећу изумрла и велика мисао српска, којом се данас у Србији само празно парадира, често, врло често и шпекулативно парадира, мећући је за капу онако исто безначајно, као Тиролци пауново перо.

Да, Србија је скренула са свога традиционалног пута и разним странпутицама зашла тако далеко, да данас искрени родољуби због тога озбиљно очајавају.

Извојевав слободу и политичку независност, Србија није исцрпела и свршила сав свој задатак; она га је тим само срећно започела. Самим је Провиђењем можда досуђено било Србији, да у васкрснућу јадног племена српског игра крупну улогу, служећи као огњиште и кула светиљка жаркога родољубља за све оне крајеве, где грешни Србин живи, дише, мисли, осећа и — трпи. Једно то, а друго, на Србији је лежала још једна тешка обавеза, сувремена, неодложна обавеза, на име: да се свим силама својски постара, да час пре пође за оним државама, које су биле у срећном положају, да им варварски јарам није пречио свестрано развијање и напредак. Другим речма, то је био вапијући културни задатак Србије, коме се она такође није готово ни у колико одазвала.

Каже се обично: кад се кола поломе, путева доста. Тако је и са Србијом.

Узалуд Чумић препоручује: *Обуставимо и просвету и све, па од Србије стварајмо час пре Шпаршу, или боље рећи, једну велику касарну, док саме спољне прилике не изнесу на тапет коначно решење нашег националног питања!* Узалуд Мијатовић братски моли: *дајте нам мира!* Узалуд Гарашанин преклиње: *пружајмо један другом братску руку у знак измирења и сложног рада на пољу народног напретка и опорављења!* Узалуд Рибарац грми: *Закони су у Србији добри, само људи не ваљају!* . . Све је то, велим, данас узалуд, јер се Србија завитлала таквом брзином у коначну пропаст, да је посебични неоспорни патриотизам виђених, а осамљених синова српских, није кадар да заустави на томе несрећном путу, коме крај као да није баш тако далеко.

Просветно закржљала, економски убијена и финансиски растројена, Србија је данас готово болник без пребола.

Можда ће неко, било не познавајући прилике у Србији, било не хотећи ма из каквог разлога да буде искрен, ово моје тврђење огласити за нервозну претераност, али сам уверен, да ће се са мном потпунце сложити сваки онај, који верује да Србија има још дана, да се Србији још може помоћи, само ако се напрасно пресеку крваве партиске размирице у њој и слошки се буде прегло, да се из корена лечи опште зло.

Истина и сам признајем, да сам сушту истину о Србији рекао у доста грубој форми, али зар може и бити што друго са земљом, у којој је просвета неразвијена, занати уништени, трговина пометена, индустрија никаква, земљорадња примитивна, а државни дугови поврх перчина и јавни морал у непосредној близини нуле? — Не, та земља као да преживљава своје последње дане! Тако бар изгледа и да не верујемо у доброг ђенија Српства, морали би са свим очајавати.

Човек би несавестан био, кад би сву кривицу за овако жалосно стање стављао на терет само Србима у краљевини. И до њих има много и одвише, али и један повећи део пада на оне блиске и даљне Србијине „пријатеље“, који су јој с времена на време кројили капу, па то и дан данас чине.

Писац ових редака не мисли ни једну политичку странку у Србији узимати у заштиту, нити му је у опште до тога стало.

И либералима и напредњацима имало би се много што-шта замерити, пребацити и у грех записати, али им се такође не могу оспоравати заслуге, стечене на пољу мудрог и родољубивог државничког рада. А радикалима? . . Ах, о њима је тешко и језиво говорити!

Истичући своју политичку заставу поред либералне и напредњачке (пређе конзервативне), радикали су развили такву делатност, да су за кратко време постигли за се жељене ресултате. Карактеристика њихове политичке борбе беше једно опште одрицање свега онога, што друге две партије урадише за својих владавина. Знајући да народ у опште нерадо гледа на дације, а нарочито посредне, они су на њих ударили свом жестином свога демагоштва. Знајући да народ не гаји баш Бог зна какву љубав према чиновништву, они се постараше да га у томе утврде, а по могућству још и да увећају то негодовање. Знајући да народ воли да му се ласка, они се брже-боље постараше да и ту његову слабу страну задовоље, причајући му и у штампи и на јавним зборовима, да је он једини господар у земљи, а све остало у служби његовој, па и сам владалац. Знајући да прост народ јако милује права без дужности и слободу без икаквог ограничења и контроле, они му обећаваху и то у врло живим бојама, сажаљујући га, што се, као бајаги, налази у ропству чиновничком. Пунећи народу уши и дан и ноћ тим, како се он, грешник, мучи и злопати о брсти и коприви, док његова господа лешкаре на свили и кадифи, у сваком благостању, они му просто обећаваху рајског насеља на земљи, само док на власт дођу. — То је укратко скицирана њихова политичка борба, коју кад би доколан човек развио и изнео у потпуној опширности њеној, свет би се згнушао.

Са свим је природна ствар да је народ морао поћи за њима.

Шта даље бива, више мање, познато је, а и сама је ствар у толикој мери безвредносна, да о њој не вреди ни говорити. Ресултат ресултата показује се тај, да су радикали врло вешти демагози, који масу народа празним обећањима вешто умеју да употребе за своју политику.

Њихова крајње нетактична борба изменила је поступно карактер и код осталих двеју партија, тако, да данас у уставној краљевини Србији не постоје три начелне политичке странке, већ три крвно завађена непријатељска логора, који се узајамно сатиру и уништавају, губећи из вида свој прави, свети и патриотски задатак, — правећи оглушке према пропасти, која већ тако силно куца на врата Србије!

И ко би данас био кадар да једним махом пресече тај Гордијев чвор, тај би још могао улити наду на спас и излазак из овако тешког и претешког положаја, — наду на васкрс и препорођај племена српског.

Је ли мајка српска родила јунака, који би прикупио раскомадане политичке делове у Србији, који би повратио мир и сношљивост међу партијама, који би спречио да партајске страсти не запљускују престо српски? Од одговора на ово питање **зависи све**. Али док само једна партија заклања краља од осталог народа, док Тајсић, Докић и Пауновић сматрају Србију као свој политички монопол, док се буде терала искључивост у државноме животу — донде не може бити среће и напретка.

Србија се налази у врло озбиљним тренутцима. Крајње је време да сиђе с данашњег пута. На то је позива дух Карађорђа и Милоша.

П.

*) Овај смо чланак добили од једног политичара из Србије, који добро познаје прилике у Србији.
Ур. „Бр.“

ЛИСТАК

Крвави дани.

— Под Седаном.*) —

Написао капетан **Бела Варјаши.**

1870. год. августа месеца за време крваве борбе на француском бојишту са првим батаљоном мојега пука, у којег шестој компанији бејах натпоручником, стигосмо једног ведрог дана после подне након 48 часова непрестаних маршева и контрамаршева у *Решел*, камо се купили из разних врста оружја остатци десетковане војске. Око 40,000 момака скупило се по брежуљцима, што окружаваху живописно лепу варошицу и стисли се најпосле у главној улици, што је ишла средом вароши, и на тргу, који је све крктао од војника, што су тумарали и тражили што год за јело, и од силесије топова и кâра.

У Ретелу сам први пут видео цара са штабом му; гледао је са доксата свог стана, кад смо дошли.

То беху за мене страховити дани искушења; не због кише од танади, које беше изобиља — с тим сам се одавна опријатељио и одавно сам издржао „огњену пробу“ — него што никад донде несам био бака, а мој пук беше пешачки, „Regiment Eclereur de la Seine“, који је устројен по заповести царице Евгеније, или боље скупио се на брзу руку из добровољаца у Паризу, а састојао се с малим изузетком из опробаних, више пута одликованих ратника, који се очеличили у Африци, под Севастопољем, у италијанском, чинеском, мехиканском походу. Предводили су их стари, храбри, умировљени часници или који су били напустили своје место. Заповедником пука беше са храбрости своје чувени пуковник *Мекáр*, који је као спахијски (коњички) мајор дао опљачкати за време чинеског рата царску палату у Пекингу, због чега паде у немилост, — у пркос многим заслугама и одликовањима. А отац његов избавио је 1850. год. из Хама војводу Луја Наполеона, потњег цара Наполеона III. Мој пук био је тада још у Паризу и само је мој батаљон стигао на бојиште са заповедником мајором *Робеном*, који је као стари пешачки поморски капетан био познат не само као ретко образован, способан часник, него и необично храбар војник и као такав се за време француско-пруског рата од 1870—71. год. попео на генералски степен.

Из Ретела смо се кренули даље да се спојимо са кором маршала Мак Маона, с којим смо се састали сутра на ноћ. После последње битке код Бомона, 29. авг. ноћу, стигосмо као предњаци (авангарда) у Пон-а Мусон на реци Мез, али мост нађосмо већ порушен.

Била је поноћ. Момци полегали изморени напором — и чврсто поспали. Само се два три облика, као какве сенке лелујаху тамо амо мирно, тихо у помрчини као тесто густој. То су били стражари.

На једаред уз далеку рику топова, са шумом, налик на страховити тутањ и хуку земљотреса, оркана — као ветар јури из помрчине артиљерија, коњица те се уз страшну вику сабише у клупче око главе моста, где се у тој измешаној гомили изроди вика, псовка и неред. Држећи високо голу сабљу, повичем што сам игда могао: „Стој!“ А овамо несам управо ни знао, ко то тако страховито брзо јури: непријатељ или Французи?

У сред тог дар-мара наједаред тек чујем:

— Где је авангарда?

— Ево је! — довикнух и рекнем име свог пука.

На то се исплете из уклупчане гомиле један коњаник и држећи према мени гневно се продера на мене:

— Sacré milles bombes! . . И као часнику авангарде наложи ми, да са својим момцима брзо скрпим мост. Распитујући се дознао сам, да се на мене онако зло продерао генерал *Дикро* (касније заповедник Париза), први дивизијонар Мак-Маонова кора, камо смо после Ретела били додељени. На срећу, мој тешки положај прекиде једна компанија пијонира, који баш тада нађоше. У зору поче војска прелазити с грозничавом брзином. Ја и моје одељење за казну остадосмо да будемо позадница.

31. августа после подне у два часа стигнемо на узвишење, које се налази близу *Седана*, а поред Доншерија и које је постало тако славно. Кад смо марширали, отворио нам се особит призор. Око 80,000 момака беше за бој спремно и смештено на грдном али прегледном простору. Стигли смо на високи зараван, на место означено иза шатора генерала Дикрота, а било нас је бар са 1000 момака више — из свију родова оружја, поглавито из Зуава и Туркоса, који погубише у последњим бојевима своје пукове те се распрскоше па се и нама придружише. Око пет часова, када се већ сваки бринуо, како ће се наместити а ватра у велико пуцкараше под котловима и када се надасмо, да ћемо кроз један час једва једном после дугог гладовања загристи што: од једаред Дикро изда заповест, да се котлови превале. Генералштабни потпуковник *Вилеш*, коме је поверено да размести и осталу војску, упутио нас је у Ла Шапел, да тамо заузмемо положај и да га ма пуцало и севало и одбранимо.

У 7 часова у вече стигнемо у Ла Шапел, мало убаво село, које се састојало само из једне пошироке улице, што је пресецаше велики друм у Белгију а са

*) 1. септембра о. г. по р. к. навршило се 23 године, од како су Немци победили Француз код Седана, варошице у арденском департману, заробили преко 100,000 француских војника и цара им Наполеона III. Ову црту из те велике битке написао је очевидац, који је учествовао и сам у том боју. — Прев.

Глас из Русије.

Р. — Петроград, 23. августа 1893.

Као оно кад играч на шаху повуче какву шаховску фигуру мислећи да је сада задао смртни удар игри свог противника, а кад га противник вештим и неочекиваним повûком спречи у томе, онај се тим више зачуди, што је био сигурнији своје победе, — тако мора да је и „народу мислилаца“, нашим суседима Немцима, кад су чули, да је положен темељац-камен руској ратној луци у Либави; Немци се морали изненадити с тога, што су мислили да ће грађењем свога северног канала парализовати руску флоту у Балтичком мору.

Северни немачки канал ће спајати Северно море са Балтичким, те у случају рата с Русијом немачка ратна флота не би морала ићи кроз незгодни и опасни Сунд, него би се кроз Северни немачки канал створила у мах пред Кронштатом односно Петроградом. Ако је руска флота презимила у кронштатској луци, која се због климатичних прилика врло доцне крави, онда су јој дуго везане руке према непријатељској флоти, која би могла онда без пô муке блокирати руске обале.

С тога је постала управо неопходна потреба за руску ратну флоту, да јој се створи једно ратно пристаниште, које се не замрзава. Руско ратно министарство се одавно бавило решењем тога проблема, те се пре три године дошло до повољног резултата и одмах се приступило извршењу тог велеважног плана и кроз све то време до данас чињене су претходне припреме. Када је све што то треба припремљено, положио је император Александар III. темељни камен овој новој ратној луци, која ће уз кронштатску чувати интересе руске и бити сигуран операцијони базис руској флоти.

Стратегични значај либавске луке огроман је: једно с тога, што лежи скоро 4⁰ јужније од Кронштата, те се никад не замрзава, усљед чега убојна флота увек може изилазити и улазити, — друго што Либава у Курландији, лежи најзгодније према Кенигсбергу, Гданском, Штралсунду и Килу, немачким пристаништима у Балтичком мору, те из ње руска флота најлаше може парализовати операције немачке флоте.

Немци врло добро схваћају стратегичну важност либавске ратне луке, па су с тога и ударили у дивљу дреку, да је отварање те луке управљено директно против Немачке; то је најјасније изразио берлински „Тагеблат“, који је донео у једном од својих последњих бројева огорчен чланак против Русије, која је — вели „Тагеблат“ — отварањем либавске ратне луке отворено манифестовала своје непријатељство према Немачкој. Када беспристрастан човек оцени како немачка штампа прати развијање руске убојне снаге, мора се чудити тесногрудости немачкој: у исти мах, када Немци дижу путем вођеног закона стални кадар своје војске и поглавито из стратегичких разлога прокопавају северни немачки канал, — они много замерају Русији због отварања једне ратне луке, која се тако рећи губи према мерама. што их Немци предузимају за подизање своје убојне силе. Али да богме, по немачкој логици тројном савезу је све и сва дозвољено, а чим Русија учини и најмањи корак да створи коју нову гарантију за одржање свога угледа и уплива у европском концерту, то се одмах сматра као атентат на општи мир!

На сва та противничка подметања најбоље су одговориле „Московския Вѣдомости“. Овај уважени лист покојног Каткова пише овом приликом ово: „Русија се до сада задовољавала на Балтичком мору с градом Кронштатом и његовом луком, што их подиже Петар Велики ради одбране Петрограда. Улога Кронштата није се изменила и његов значај је данас исти, какав беше онда. Али се за то знатно изменио значај и улога руске флоте, која се од оног доба знатно умножила. Кронштат јој је сувише тесан, не одговара захтевима флоте, јер у њему она сада не може слободно да се креће и оперира. Да би се то осигурало, морала се за убојну флоту спремити такова лука, која има згодније климатичне одношаје, него Кронштат, и која омогућава бродовима да ма у које доба године могу запловити на дебело море. За тако место изабраше Либаву, која лежи три ступња јужно од Кронштата и њена лука се не замрзава.

Но што је главно код Либаве, то је њен *згодан положај*, са кога ће балтичка флота руска моћи заићи за леђа свакој непријатељској флоти, која би покушала, да се пробије кроз Балтичко море, као што то беше случај у кримском рату. Оно истина то не изискује садашња европска ситуација, него старање за сигурност Русије. Кад се отвори канал између Северног и Балтичког мора, што ће бити до скора, онда ће сједињеној немачкој ескадри много лакше бити доћи у балтичко море, него другим које би морале ићи кроз Сунд. Помоћу канала између Северног и Балтичког мора Немачка може своју флоту концентрисати у Северном мору код Вилхелмсхафена, а у Балтичком код Кила, и може оперисати са удруженом снагом. А ако буду те операције у таком часу, када су руски бродови затворони ледом у Кронштату, онда непријатељској флоти неће стојати ништа на путу, да блокира сва руска балтичка пристаништа или да бомбардује незаштићена места.

Али Русија, кад узима основицу за своју флоту на јужном делу Балтичкога мора, моћи ће парализовати операције немачке флоте, па и удружених непријатељских ескадри; моћи ће одсећи таку флоту од њеног природног ослонца, шта више моћи ће дејствовати иза леђа непријатељских бродова, који тако могу да дођу међу две ватре. Ратна лука у Либави једним ударцем смањила је стратегички значај Северног немачког канала, у који се толико уздали Немци, да су неки шовинисти говорили о Балтичком мору као о будућем немачком мору. *Камен, који су јуче у четвртак положили у Либави јесте као надгробни камен на све шовинистичне наде Немаца*. . Посао око луке тече већ од три године амо без престанка, а кроз годину дана већ ће једно оделење флоте моћи заузети своје ново пребивалиште.

Либавска лука — завршују „Московския Вѣдомости“ свој чланак — нема онога значаја, као што га имађаху Петроград и Кронштат, када је Петар Велики ратовао против Швеђана. *Русија данас не прети никоме*, и ако су данашњи одношаји Немачке према Русији врло налик на тадашњи одношај зараћене Шведске и Русије. Новој луци је једина цел, да чува Русију од непријатељске флоте и либавска лука дели улогу старе кронштатске луке: обезбеђује руској флоти слободу акције. Ослањајући се на ова два уточишта своја руска флота ће показати, да у њој још живи дух славних руских јунака, адмирала Корнилова и Нахимова и знати ће све жртвовати у часу, када то захте част и достојанство Русије.“

И царева дневна заповест, коју је издао на поморски штаб овог знаменитог дана, има врло одрешит и енергичан карактер, — одаје потпуну самопоузданост у руску ратну снагу. Немачко-чивутска штампа ју је назвала формалном претњом Немцима, што међу тим није ни близу била намера тој дневној заповести цара Александра. Свакако је карактеристична она грозничавост и суревњивост немачког јавног мњења, којом прима вести о подизању руске ратне снаге; то као да је знак да би се Немци, кад би од куда сад букнуо рат, нашли у великој неприлици: поред свега ослањања на своје савезнике Немачка гледа да избегне сваки повод рату, јер она сигурно још чека што год, ваљада да реорганише своју војску на основу новог законског предлога. Русија пак иде са свим мирно и спремна на сусрет догађајима, а тој сигурности ће много допринети и нова либавска лука.

Сам акт отварања обновљен је на врло свечан начин по напред утврђеном програму. У девет часова у јутро 12. августа о. г. одржао је цар Александар смотру над флотом, која је у парадном ходу дефиловала пред царском јахтом „Поларная звѣзда.“ После смотре искупили се у великом павилону министри, царска свита, лица, што воде надзор при радовима око луке и многи други. Када је цар с царицом ступио у павилон, одмах се прешло свечаном акту отварања: један архијереј уз сјајну асистенцију свештеника одслужио је службу, па је онда прочитан цару натпис на једној плочи, која ће се положити у темељ. За тим цар и царица метну руских новаца у нарочито за то удешена удубљења у камену, што долази у темељ, па онда то цар са мистријом и раствором од каје залије, а камен се положи у темељ. Док се то збива, бродови на мору одају почаст пуцњавом из топова. Висока лица, што су присутна, полажу у темељ омање камење са својим именом; то су учинили: цар и царица, царевић-престолонаследник Николај, па онда чланови поморског министарства, главни инспектор поморског грађевинског оделења и стројитељи вођене луке. Пошто архијереј пошкропи водицом и благослови положени темељ, пођу сви с царем и царицом да разгледају радове. За тим се цар вратио на своју јахту и тиме је била завршена ова свечаност. —

Други важан факт је посета руске ескадре у Тулону. За команданта те ескадре, што ће да врати посету француској ескадри одређен је адмирал Авељан, коме је поверено да састави штаб за руску средиземноморску ескадру. Ова посета руске флоте запечатиће још боље оно интимно пријатељство, које је међу Русима и Французима. Тулон ће бити сведок онако исто узвишених и дивних призора, као што је пре две године био Кронштат, тулонска посета ће бити одрешит одговор на сва искретања немачке и енглеске штампе, као да су симпатије Руса према Французима и обратно охладнеле. Свечаном дочеку руске ескадре даће званичан печат присуство председника републике г. Сади Карнота, који ће отићи са министрима и другим званичним лицима у Тулон, да дочека и поздрави руску ескадру, и овдашњег руског посланика г. грофа Монтебело, који се ових дана креће у Француску. Штаб руске ескадре ићиће у Париз, где можемо напред бити спремни на велике овације, какве већ умеју Французи приредити својим пријатељима.

Нови Сад, 27. Августа 1893.

— **И опет: Гига Гершић и државни суд.** У прошлом смо броју говорили о Гиги Гершићу, а сада хоћемо да попунимо ту слику. Ево како др. Владан Ђорђевић црта Гигин рад (в. „Отаџбину“ VIII. књига, 631 страна): „За Гигу Гершића, који је био члан *сваке нове* политичке странке у Србији, најпре *либерал*, од 1868. па онда оснивач и сарадник „Видела“ дакле *напредњак*, за њега се нико не би чудио баш и да постане социјалиста.“ Ову ћемо Владанову слику, која је писана још 1881. попунити тиме, да је *Гига Гершић написао програм „Виделу“*, но то му ништа није сметало, да на врло кратко време за тим постане чланом централнога радикалног одбора. Као такав био је за време зајечарске буне пред преким судом и обећавао му је, да *од сада неће бити чланом ни невачких друштава*, само ако га ослободе. Но то му није сметало, да доцније води опет радикално коло и да буде министар.

Као министар правде није ништа радио, осим што је једном приликом — противно 147. чл. устава — хтео да утиче на једно судско решење.

И таки човек баш хоће да буде судија либералним министрима! Али није само политички резон захтевао, да се Гига не прими да буде судија, то су морали захтевати и правни осећаји од њега — бившег професора римскога права и знаоца државних наука. 137. члан изреком каже, да право оптуживања министара има Краљ и *народна скупштина*. а 76. члан тумачи,

---

запада је граничила са стрмим, шумом обраслим брдом. Сеоце је учинило на све нас тако пријатан утисак, да смо већ сањали, како ћемо ту провести неколико дана заборавивши на све и не марећи ни за што. Село је било пусто; осим мер а (начелника) сви су се склонили и само је неколико старица остало у две-три куће. Ја и капетан *Де Нерво*, заповедник компаније, повучемо се у неку идилично лепу кућицу с верандом, где су се наши момци одмах наклопили на неколико шунака, не хајући за протестовање неке кукуљаве баке, наборана лица. Робен и његов ађутант одјахаше, да сместе неколико компанија изван села, дуж друмова и у шуми. Наша, шеста, компанија остаде у селу.

Наскоро после доласка, ручамо слатко и весело, већ како је могло бити у овим приликама, а око 9 часова одемо ја и мој капетан Де Нерво да легнемо у пространу, лепу собу са особито чистим намештајем и много којекаквих ситница, које показиваху да газдарица у овој кући беше брижљива, можда мало и — кокетна. Кад смо ступили у собу, бацим на једну постељу свој мач и тешку торбу. Торба чисто утону у многе дуње, а стара служавка Жоржета одмах примети, да је то „госпођичина постеља“. Међу тим се Де Нерво испружи колики је дуг на другој постељи весело узвикнувши: „Но, а ја ћу се задовољити и са мамином постељом!“

Наши момци се разиђоше, а ми се брзо умиљемо па се приближимо прозору да накучемо зелену завесу; и нехотице погледасмо на исток, на оближње брежуље, где сам помоћу свог дурбина избројао само на једном месту четрдесет топова, наперених на нас.

— Гледај ти само! узвикне Де Нерво, ови наши пријатељи, Пруси, свуда нас узастопце прате!

Па онда пожеливши ми: лаку ноћ! повикне громовитим гласом: A demain!

Легосмо, и то лепо свучени, што се није догодило с нама већ четрнаест дана. Нерво примети: „Ови укућани ипак мора да су промућурни људи, јер изгледа да им је много стало до удобне постеље!“

И заиста у њима се дивота спавало!

Пошто сам угасио свећу, Де Нерво се још једном окрене мени па ме нервозно продрма:

— Видећете, сутра ћемо имати ђаволски врућ дан, ја ћу за цело загристи у земљу!. . Али, не чини ништа — додаде — бар ћу најпре да одспавам један добар санак. Bon soir, mon brav! — па тврдо заспи.

Сутра нас рано пробуди далека грмљава, која се све више приближивала. Још мало, па смо разговетно могли чути, како грме топови, шта више из страшне рике топова одвајао се и гадни грохот митраљеза. У место с „добро јутро“ почесмо дан са псовком.

— До ђавола! Игра је већ почела, рече капетан па се тако протегли, да је постеља под њим све кврцала. Кад баш у прозоре удари једно ђуле, скочисмо у комичном салто-мортале из својих постеља а Нерво певушећи песму „La danse c'est ma joie“ — стаде играти канкан.

Брзо се почесмо облачити. Раширивши завесу видесмо на улици велику ужурбаност; наши момци хитаху да се построје у ред. Време беше величанствено лепо, сунце већ прижегло а непријатељ стајаше на супрот нама непомично и на истом месту, само куд и камо многобројнији. Мајор Робен распоређиваше из куле па смотривши нас, како се облачимо, продере се, да се журимо, непријатељ се креће! На то Нерво смејући се примети:

— Свеједно, али ипак су добра деца ова пруска господа, пуштају нас да се на тенане обучемо.

И заиста са висине, што се уздизаше пред нама, није се чуо ни један пуцањ, док се са других страна живо просипала ватра. Топовска ватра беснила је већ у велико с обе стране. Ваздух је дрхтао од страховите рике. Час-по па тек по који ордонанс пројури.

Док сам се ја, чекајући свог момка, љутио и псовао, Де Нерво је што год је већма могао певао марсељезу, које су сваки припев понављали војници, што туда пролажаху: „Aux armes, compagnons!“...

Смирисмо добро парче шунке, опростисмо се од старе Жоржете „до виђења“ па похитамо на грудобран. Од тога часа беше управо страховито гроктање пушака и фијук куршума. Са висине обасипаху нас шрапнелима, који се с накленом праском распрскивали међу нама и на кућним зидовима. Топовска ватра беше тако силовита, да је ваздушни притисак, што га проузрокова експлозија ђулади и њихов лет преко наших глава, био тако јак да је неколико наших људи, па и мене, оборио на земљу. У тај мах обузе пламен око стотину кућа. Од села Барсила доносио је ветар пред подне силесију дима и угарака. Праска, ломњава, грмљавина, дим, прашина, вика и јаук пружаху страхота грозну и величанствену слику.

У подне пред вратима скоро са свим порушене цркве наизменце смо јели, да се поткрепимо. Храну и пиће делио нам је стари начелник у сред кише од танади с чудноватим самопожртвовањем. Најпосле око четир часа после подне са свим нам нестане фишека, те је требало поново послати по фишеке на други крај села. Тог посла примило се неколико наших лакше рањених момака па дотураше кола с фишецима, што су јутрос стигли. Момци су брзо радили, за тренут ока сандук беше обијен. Али гле! момци очајно псују и вичу:

— Издаја!

У сандуцима беху Шаспо фишеци, а ми смо имали прилично већег калибра Табатијерове пушке.

ко је народна скупштина, па вели: *„народну скупштину сачињавају посланици.“* Јасно је, да нису тужиоци они посланици, који су потписали **предлог** за оптужбу, који је скупштина могла примити и одбацити, (па онда откуд оптужбе?!), већ је тужилац Народна Скупштина, а пошто ову сачињавају **сви** посланици, то је бар јасно, да ни један члан тела, које оптужује, не може бити судија. То је бар могао и требао да зна зналац државних наука Гига Гершић; па ако је знао за правни аксиом: nemo rei suae arbiter idoneus, (а то је као бивши професор римскога права без сумње знао), ако је он то све знао и зна, па ипак држи, **да може и сме и као правник** ући у државни суд, онда се клањамо тој — енергији.

Но код Гиге Гершића све је могуће. Он се у најновије време подухватио, да доказује, да је немогуће — могуће; **он** је доказивао, да прогонство краљице Наталије не вређа устав, да је 1. Април дело „државне нужде“, па не би било чудо, да и сада доказује, како он може бити судија, ма да је тужилац.

Политички резон иште, да бивши либерал Гига Гершић не суди својим старим начелним пријатељима; *друштвени морал* иште, да превртљиви Гига Гершић не суди узор-карактерима; *осећаји правни* иште, да тужитељ Гига Гершић не суди онима, које је оптужио.

Robin.

Помозимо пострадалима у Ловри!

Чисто српско село **Ловру**, које се налази у мору туђинштине, снашла је грдна несрећа. Скоро цело село изгорело је.

Ми смо у прошломе броју донели опширан извештај о тој грдној несрећи, која се мора коснути сваког српског срца, које има осећаја за невољу и јад.

Без много речи у препоруку, јер држимо да много речи овде не треба, позивамо и молимо у име пострадалих наше сународнике, да потпомогну олакшати бољу невољних.

„Браник“ ће радо примити сваки и најмањи дарак на горњу цељ. квитираће их јавно и послати их на опредељење.

Прилоге ваља са означењем цели упутити на администрацију „Браника“.

У Новоме Саду, 27. августа 1893.

Уредништво и администрација „Браника.“

До сад смо примили ове прилоге:

Давид Ђурчић Н. Сад — —	10	фор.
Јеремија Берчан Ср. Карловци	10	„
Арса Пајевић — — — —	10	„
Др. Мих. Полит-Десанчић —	5	„
Др. Илија Вучетић — — —	5	„
Др. Лаза Станојевић — —	3	„
Паја Гостовић — — — —	3	„
Никола Јоксимовић — — —	2	„
Ст. Станојевић — — — —	1	„
Скупа — —	49	фор.

Извештај

привремене управе нар позоришта о стању и радњи срп нар. позоришне дружине.

(Свршетак).

Из Панчева је отишла позоришна дружина у Ковин. Ту се бавила од 25. марта до 26. априла о. г., давала је 18 представа, а недељом представе за народ. Рђаво време сметало је много, што није била посета обилатија.

У Ковину је гостовао Стеван Дескашев у „Радничкој побуни“ и у „Сеоском лоли.“

Из Ковина довезла се позоришна дружина у Митровицу, где се бавила од 27. априла до 22. јуна о. г. За то време давала је 50 представа, недељом и свецем представе за народ, имала је корисницу и научила и приказала је ове нове комаде: 1 „Брачна срећа,“ шаљива игра у 3 чина, од Валабрега, превео Симо Матавуљ; и 2. „Зец“, шала у 3 чина од Мјасницког, с руског превео Милован Глишић.

На позорницу у Митровици излазили су као гости: Стеван Дескашев у „Сеоској лоли“ и „Радничкој побуни“ и Зорка Теодосијевићка у „Рђокоси“ и у „Марији кћери пуковније.“

Родољубиви Митровчани предали су на отвореној сцени лаворове венце од сребра: гг. Д. Ружићки и Т. Лукићки у знак признања вештачке им игре.

Публика митровачка бурним изазивањем и одушевљеним усклицима: „Живио Лаза Костић!“ одликовала је тог нашег песника, који је случајно дошао у Митровицу, баш онај дан, кад се приказивао „Максим Црнојевић,“ то драмско му првенче.

При одласку позоришне дружине из Митровице приредили су честити Митровчани у почаст управитељу и дружини банкет у просторијама српске читаонице

Сада се налази позоришна дружина у Руми, где ће завршити низ својих представа, ако то време допусти, 1. (13.) августа о. г. Ту је научен и приказан нов комад: „Позоришно дело,“ по преводу Саве Петровића, а готов је за поделу и учење „Хамлет“, као што га је за нашу позорницу удесио А. Хаџић по класичком преводу дра Л. Костића.

За цело споменуто време давано је свега 215 представа. Међу приказаним комадима било је 81 оригинално дело, 31 посрбљено и 103 преведено из енглеске, француске, руске, мађарске и немачке књижевности.

Свет наш најрадије гледа комаде с песмама.

Навешћемо оне комаде, који су донели највише прихода.

Ево их редом:

„Задужбина цара Лазара,“ давана је 12 пута и донела је 2221 ф. 31 н.

„Краљевић Марко и Арапин“ даван је 8 пута и донео је 1272 фор. 50 нов.

„Рђокоса,“ давана је 7 пута и донела је 1138 фор. 25 новч.

„Сеоска лола,“ даван је 7 пута и донео је 1126 ф. 22 н.

„Јабука,“ давана је 6 пута и донела је 1096 фор. 28 н.

„Радничка побуна“ давана је 5 пута и донела је 1036 фор. 21 н.

Од народних комада без певања највише су донели ови:

„Немања,“ даван је 9 пута и донео је 1692 фор. 50 н.

„Милош Обилић“ даван је 10 пута и донео је 1152 ф. 7 н.

Остали комади доносе просеком 2—400 фор. а. вр.

Представе за децу даване су у оним местима, где је то школска власт допустила.

Престали су бити члановима наше позоришне дружине: Веља Миљковић и жена му Савка, Коста Делини, Миливој Карапетровић и Лаза Рајковић, који су сви прешли у Београд.

Веља Миљковић и лепом појавом и глумачким даром својим одликовао се у приказивању љубавних, јуначких и карактерних улога. Осим тога као редитељ имао је особиту способност за инсценисање комада, који блеском и сјајем хоће да те затеку из небуха.

Савка Миљковићка већ по лепој појави својој била је као створена да приказује млађане љубавнице и дечаке и она је томе лепо и одговарала и из дана у дан напредовала.

Коста Делини имао је лепа дара за приказивање мањих карактерних, комичких и старачких улога.

Миливој Карапетровић лепо је напредовао у приказивању млађаних љубавника, а и Лаза Рајковић био је даровит глумац, који је већ лепу вештину био достигао у приказивању љубавничких, сметењачких и бонвиванских улога.

У Милану Николићу добили смо стару опробану снагу, који је особито вешт у приказу доброћудних стараца и карактерних, било то озбиљних, било комичних улога. Осим тога има дубок бас и добар је као певач.

Од млађих нових, у последње доба примљених глумаца, лепо напредују у глумачкој уметности и у тежњи за усавршењем својим: Јефта Душановић и жена му Љубица, Јован Стојчевић и жена му Савета и Ј. Весићева. Сви су и певачи у кору.

Од чланова наше позоришне дружине гостовали су посебице у Београду: Д. Ружић у два маха, П. Добриновић четири пута, а А. Лукић један пут.

Од како је Хуго Дубек коровођа, од то доба позоришна дружина лепо напредује у певању. Сви комади с песмама приказују се у нас, да већ не може лепше бити.

Владање чланова наше позоришне дружине налази на све стране општег признања Огреши ли се који члан о позоришна правила, казни се свом строгошћу, па и отпустом, као што се то са некима и десило.

Редитељске дужности вршио је П. Добриновић на потпуно задовољство позоришне управе.

Честа промена у члановима позоришне дружине, често сељакање и непрекидно побољевање неких чланова јако је сметало учењу нових комада.

Са особитим задовољством можемо напоменути, да заслуга позоришне дружине није никад така била као сад. Из рачуна види се, да је та заслуга изнела 28.480 фор. 07 н., а лањска заслуга чинила је само 23.812 фор. 45 н. Где цифре тако јасно говоре, ту престаје сваки приговор, као да је народ наш охладнио према позоришту, том мезимчету међу нашим просветним заводима.

Што је тако леп материјалан успех постигнут, ваља приписати истрајном, савесном и вољном раду и позоришне дружине и управе и месних позоришних одбора, и то нарочито у Н. Бечеју, Меленцима, В. Кикинди, Панчеву и Митровици. Нека им је овде изречена јавна захвалност.

Тако исто нека је изречена овде јавна захвалност и г. Милораду П. Шапчанину, управитељу кр. српског народног позоришта у Београду, на љубави, коју је указивао тиме, што нам је с највећом готовошћу увек уступио, кад нам је год затребало, и одело за „Задужбину цара Лазара“ и одело за „Немању.“

Управа позоришна поздравила је у име позоришне дружине и прославу откривања споменика Ивану Гундулићу у Дубровнику 14 (26) јуна о. г., и прославу 400-годишњице ободске штампарије на Цетињу 14. и 15. јула о. г.

На завршетку овог извештаја нека ми је допуштено, да поновим нешто, што сам већ једном некад рекао о управи позоришној.

Цео напредак сваког, а нарочито народног позоришта, много стоји до саме управе, а овамо зна се, да ни с једним заводом на свету није тако тешко управљати, као са позориштем. Нигде се не истичу људске страсти толико, колико у позоришту, нигде нема грамжење за славом и хвалом, таштина и осетљивост толико маха, као у позоришту.

А то не може ни бити друкчије. Сваки прави глумац уметник мора свом душом и телом да врши свој тешки задатак, а то му узбуђује душу, дражи му живце и чини га и сувише осетљивим. Јавна одликовања и хвале учине још, да глумац почиње самог себе прецењивати, а то му се баш не може јако ни замерити: та ко не воли самог себе! Треба имати јаког духа да не поклизнемо и увидимо, да нисмо баш тако славни људи, за какве нас свет држи.

Таке људе ујединити на заједнички рад и у том их раду у доброј вољи и лепој слози одржати; обавестити их, да се простотом, природом и истинитошћу могу постићи највећи успеси у позоришној уметности; научити их, да на позорници говоре природно, да се природно крећу и да се ни један од њих не истиче, него да се навикне радити за љубав целини, да би се могао постићи велики и узвишени задатак позоришта: то није мали задатак, — а то је задатак сваког правог управитеља.

С тога су баш ретке птице добри позоришни управитељи и у других народа, а како да не ће бити у нас! Та управитељ је посредник између уметности и публике, између практичког и идеалног света и живота, па за то и захтева вршење дужности управитељске најбољу и најплеменитију снагу. Сваки прави управитељ мора знати шта је глумачка уметност, мора познавати песништво и глумачки свет са његовим особинама, мора имати јасан преглед целог позоришног рада, мора бити усталац у своме послу, мора позориште волети и готов бити на сваке жртве за њ, мора имати и знања и умења у позоришним стварима, мора имати енергије и поштене воље и мора бити савестан, тачан и непристран у вршењу својих дужности.

Ово неколико на свом рођеном искуству основаних речи сматрао сам за своју дужност напоменути славној скупштини, а сада ми остаје још да се лепо захвалим на поклоњеном ми поверењу и на части и да замолим славну скупштину, да ме ослободи од вршења управитељске дужности, коју сам, ето, поново по нашој општој невољи вршио како сам умео и знао, а са највећим својим пожртвовањем, а ја ћу као и до сада увек готов бити својим знањем, радом, саветом и искуством потпомоћи сваку управу све дотле, докле се год уздржи правца, који је искуство од двадесет и више година освештало и означило, да ће се њиме најбоље и најсигурније постићи узвишени задатак нашег народног позоришта!

Политички преглед.

— Велику је сензацију начинио у листовима наше монархије **одговор цара и краља Франца Јосифа** на поздравни говор вође депутације галичког племства, кнеза Сангуска, када га овај поздрави у Јарославу. Монарх је рекао, да се осећа сретним, што је опет у земљи, која му даје толико доказа своје верности, оданости и родољубља. Ова висока похвала тиче се поглавито галичких Руса и Пољака, који су у парламенту аустријском конзервативни елеменат, „што одржава државу“ и који су за целе владавине грофа Тафеа били ступ њен. Високо признање монархово Пољацима и Русинима немило се дотакло немачке левице у аустријском рајхсрату, а то се види и по оној киселости, којом „Нова Слободна Преса“, орган те странке, репродукује монархов отпоздрав. И „Пешт. Лојд“ не пушта, да похвала монархова остане само на Румунима и Пољацима, већ тумачи царев говор као признање двема народностима, што схваћају и интересе целокупне монархије, да поступају у томе заједнички са Мађарима и другим „елементима, што одржавају државу.“

Непријатељ приметивши нашу забуну стаде све ређе пуцати па пође на јуриш с положеним бајонетима. На друму, на једно 200 корака од нашег шанца дивно се држала 5. компанија, која се сместила у неком замку. Мора да су имали још доста фишека, јер су Немци падали као снопље и застали су у јуришу. Страшно беше фијукање куршума, дим и ваздушни притисак. Од тешке јаре, што је ширише куће, што беху у пламену, баш нам застаде дах. Били смо поцрнели од дима пушчаног праха, а од зноја се сијасмо — баш као оно Туркоси.

Наши момци падаху све један иза другог; мој јадни посилни паде баш преда мном с последњим усклицом: „Немојте заборавити на моју сестру“. Даље није могао да говори. Грчевито се хватао рукама, које су изумирале, за моју чизму. Тик уз мене с десна храбрио је момке да издрже неки натпоручик од афричких копљаника (Chasseur d' Afrique), који се од јутрос придружио нама, а беше изгубио коња и на руци му крвава рана од копља, кад га погоди куршум и у паду свали и мене, те заједно с њим паднем.

Топовска ђулад беху тако честа, да се већ неје могло више издржати. Једно ђуле однесе главу натпоручику Курселу а труп, са високо уздигнутом десницом, стојао је још неколико тренутака на грудобрану. Ужас ме је спопао; страшно ме се коснуо тај крвави призор! Непријатељска пешадија све је чешће сипала пушчану ватру са свог заклонитог положаја. Наши погинули момци чинили су читав шанац на грудобрану; на истакнутим деловима његовим по која лешина у паду заспе па се љуља овамо-онамо. Клонули и немоћни погледесмо на непријатеља и између себе — помишљајући на срамно бегство. Де Нерво је жестоко говорио, да се пробијемо кроз Немце те да похитамо према запаљеном Базељу. У том последњем тренутку сагнем се свом посилном, да узмем својих неколико докумената, што беху у њега. Сиромах момак већ се био охладио. Несам га дирао. У том, кад сам помоћу два момка хтео помоћи афричком уланском часнику, да се сиђе са грудобрана, осетим жестоко пробадање у куку, нашто се Де Нерво, показујући на моју Ахилову пету, на моју крв што је лопила, продере на мене:

— Одлазите, mon ami, добили сте и Ви своје! — и у тај мах и сам погођен куршумом у чело уз страховит салтомортале паде преко барикаде. На то мајор Робен повиче гласом, који је са свим био промукао:

— Нека се спасава, ко може! За мном!

Настао је призор, који се не да описати. Момци се разбегоше, многи се склонише у куће, да с последњим фишецима дочекају непријатеља, што све ближе продираше. Ја сам једва повлачио рањену ногу те сам кланцао напред северном крају села, где је холандска застава означавала завојиште.

Чим сам ступио унутра, одмах ми распоре чизму те ми нога све до колена јако набрекне. У рану стрпаше замотуљак чешљанице (шарпије) па је мало привежу. Јаукање, псовка и пуцњава већ се чула из улице из непосредне близине, доводећи у велику узбуђеност оне, што беху унутри. Пошто ми брзо привезаше рану, узме ме главни лекар за руку, подигне ме и доведе до стражњих врата, која се отвараху с изгледом на окомито брдо. Спазивши моја одличија рече ми:

— Ви сте странац, па још француски часник; спасавајте се, јер ће Вас без милосрђа убити.

Радије бих био остао, али сам већ био на пољу и врата се за мном затворише. Похитам уз брдо. Иза кућа ода свуда се помаљаху наши момци. Мајор Робен пошље ми у помоћ два момка, који ме одвукоше до ивице шумске. У том на једаред престаде топовска ватра, Пруси су ушли у Ла Шапел и ми смо својим рођеним очима гледали најгрозније свирепости: касапљење наших заосталих, рањених добровољаца!

Пруси се, као што се чинило, задовољили тим, те нас несу гонили. Једва некако доспемо у шуму, за мајором Робеном, који је узео пут према Мезије-у. С тешком муком сам се вукао напред и за час, па остадох последњи с неколико момака.

Топовска пуцњава, која је целог дана грмела, да је ваздух дрхтао, што смо се више удаљавли, биваше све слабија и ређа. Још мало, па се убојни шум неје ни мало чуо. Поче се хватати сумрак и наступи скоро гробна тишина. Била је поноћ, када стигосмо на неки широк друм, што просецаше шуму; прешавши преко њега као по неком нагону уђемо у шуму с оне стране друма. Но ту нам на велико наше изненађење препречe пут страни војници. Ми, који смо били последњи и заостали од свог мајора Робена, залутали смо у густој помрчини, изгубисмо пут и прешосмо на белгијско земљиште. Белгијски нас војници пријатељски дочекају и упуте даље нашу четицу, у којој сад беше већ 25 људи. Беху то већином француски хусари и један баварски коњички потчасник, који се нешто мало подаље батргао за нама. После кратког марша стигнемо у неку долину, где се већ гурало 3—4 тисуће људи, од свакојаког рода оружја, француски и непријатељски војници и часници, који се засебно и пристојној даљини груписали. Кад смо се тако неочекивано састали, били смо на чисто, шта се јуче догодило. Ту су нам рекли, да несмо само ми били потучени код Ла Шапела, него да смо изгубили целу битку код Седана; више ништа несмо дознали, само још то, да је маршал Мак-Маон рањен.

С мађарског. **Ј. П.**

— **Русија.** Неки руски листови доказују, да појава руске ескадре у средиземном мору никако није неповољна Турској Један петроградски лист тврди, да се турски државници радују, јер ће руска флота у Средиземном мору успоставити равнотежу и уклонити енглеско-италијанску премоћ, која шкоди Турској. У Царигрду се говорило, да је Русија још прошле године покушавала у Цариграду, да јој се уступи неколико станица за угаљ на мало-азијској обали. Порта је ово последње само с тога одбила, да не би уступањем угљених станица Русији, створила преседан за друге велесиле а поглавито за Енглеску.

— **Енглеска.** У седници горње куће енглескога парламента а при другом читању ирскога предлога 24 авг. (5. септ.) о. г. говорио је два часа војвода од Девоншајра *против* Хом-рула. Војвода рече, да ће горња кућа испунити само своју дужност, ако спречи ову велику промену због недостатка јасног и одређеног израза народне воље. Долња кућа није добила од народа мандат за Хом-рул. Апелује на кућу лордова да одбије предлог. — Као што „Дељи Кроникл“ из Каира из поуздана извора дознаје, кедив мисирски *Абас-паша* намерава да на пролеће посети Енглеску. Кедив се у разговору изразио, да хоће Енглеску боље да упозна. Ако се ова вест обистини, то ће бити знак, да мисирски кедив није успео са својом недавном посетом у Цариграду.

— „Ендепанданс Белж“ говори о последњем **говору цара немачког Виљема** II. приликом војених вежбања у Елсасу, па вели, да цар Виљем говори у тону, из којег се може слутити, да се у Берлину жели, да избију нове задевице између Француске и Немачке; исти лист побија и изјаве цара Виљема, као да он жели мира, а овамо говори у тако ратоборном тону.

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 27. августа 1893.

— **Управни одбор „Матице српске“** држао је 26. августа (7. септембра) о. г. своју седницу, која је нарочито тога ради била сазвана, да одобри лицитацију и продају неких дужничких земаља и да реши неке молбе поднесене ради зајмова. Како у последње доба многи и многи траже зајмове у мањим свотама, то је одлучено, да се од сада дају зајмови и од 300 фор. Досад је најмања свота била 500 фор., а испод те своте није се одобравао зајам. — Узет је на знање извештај секретаров, да су послати тражени податци о „Матици“ кр. статистичком звању у Будим-Пешти и да је Павле пл. Мачвански исплатио легат од 100 фор. који је „Матици“ оставила пок. Јелисавета Брановачка. — Упућен је фискал друштвени да држи лицитацију неких дужничких непокретности у Срему и да развиди, да-ли има „Матица“ још шта примати за подмиру легата Дана Бањанина из Карловца. — Осим тога решено је до двадесет различитих предмета, који су се тицали фондова, који стоје под управом матичином.

— Данас се бавио овде војвода црногорски г. **Блажо Петровић,** брат од стрица црногорског кнеза Николе. Војвода Блажо већ од неког времена живи у Београду.

— **Папирне форинтаче повлаче се из промета.** Ових дана обуставила је аустро-угарска банка даље издавање папирних форинтача, те ће се све банке по 1 фор. које буду долазиле на измену, изменити само сребрним форинтачама или крунама у сребру. Тако ће се по мало све папирне форинтаче повући из промета.

— Из **Долова** нам пише г. Силвестер *Хајду*, да је у 95. бр. „Браника“ дописник из Долова погрешно навео, да је гђа Марија Хајду изабрана и постављена за забавиљу на тамошњем дечијем забавишту. Ствар стоји, вели г. Хајду, овако: Ниједна дипломирана забавиља није компетовала. Г. Хајду чисто слутећи, да неће компетовати ниједна Српкиња, која је дипломирана забавиља, поднесе молбеницу своје жене, која и буде постављена, да привремено замењује у забавишту, а говори гђа Хајду са свим течно српски. — Пуштамо овај исправак г. Хајду-а с том примедбом, да г. Хајду не каже да-ли је његова госпођа дипломисана забавиља. Ако није, онда је са свим оправдан приговор нашег доловског дописника.

— **Колера у Петрову Селу.** Пишу нам из *Бачког Петрова Села:* „Стање колере је код нас до сада по новинама само приближно објављено; право стање колере у нашем селу је овако: од 19. августа по р. к. поболело се од колере 33 душе, од тих је *умрло 18 душа,* 9 душа је излечено, а 6 и данас болују. Све је учињено, да се ова несретна зараза отклони од нашег села: на чистоћу се врло пази, наш општински лекар дању-ноћу неуморно притиче у помоћ болесницима, но никако да је се са свим опростимо. При свему томе колера је код нас у опадању.“

— **Објава.** Магистрат вароши Новога Сада издао је ову објаву: У смислу §-а 25. зак. чл. од год. 1886. овим се ставља до општег знања, да је листа велепорезника од 29. августа (10. септембра) укључиво до 5. (17.) септембра т. г. у ововарошком бележничком звању за време званичних часована углед стављена, и да је сваки дотични властан против ове листе рекламовати. Објављује се даље, да ће верификациони одбор, коме је поверено, да састави именик велепорезника, седнице своје 6. (18.) септембра у 3 сахата после подне у малој магистратској дворани јавно држати. Уједно се у смислу §-а 27. поменутога зак. чл. позивају сви они, који желе, да им се порез на основу §-а 26. двоструко узме, да се за трајања горе поменутих седница верификационом одбору било устмено, било писмено пријаве и право своје у толико више искажу, што ће у противном случају од те повластице за овај мах отпасти.

— **Парница Срећка Милетића.** Срећко Милетић, гимназијални професор у Србији, оптужен је због увреде величанства и загребачки суд му је 25. о. м. по ст. к. судио. Милетић је осуђен на годину дана тешке тамнице и када издржи казну има се изагнати из Хрватске. Као олакшица је наведено, да је Милетић своје увредљиве речи против цара учинио у пијаном стању. Бранитељ др. Шумановић је уложио уток против пресуде.

— **Скупштина свештеничког удружења у Београду.** Православно свештенство из Србије држало је 20. августа о. г. свој први састанак у дворници Велике Школе. Некоји свештеници, на пр. прота Алекса Илић, поп-Здравко Пауновић и поп-Марко Петровић хтели су да унесу партајску борбу и у ово удружење, али су зло насели: свесни свештеници, који су стали на пут томе, били су у огромној већини, што се видело приликом избора часништа: За *председника* скупштине изабрана је честита старина, протојереј пиротски *Д. Цвешковић* са 124 гласа, а његови против-кандидати: прота М. Барјактаровић добио је 53 гласа а поп Марко Петровић 9 гласова. За потпредседника је изабран свештеник *Н. Крушежевић* са 156 гласова.

— **Кнегиња црногорска Милена** стигла је јуче у Беч, пошто је довршила своје лечење у купци Карловим Варима (Карлсбаду). Кнегиња Милена ће остати неколико дана у Бечу, па онда одлази у купатило Баден, камо се очекује и кнез Никола I.

Новости са стране.

— **Кћи пуковније.** Ми смо јавили, како је руски Кексхолмски пук, којем је шеф наш краљ Фрања Јосиф, удао своју поћерку за једног младог заставника из истога пука. Нашем краљу је исти пук недавно поднео броширу, којој је наслов: „Кћи Кексхолмског пука“; у тој брошири описана је сва историја девојчета, које је као одојче пук на романтички начин нашао и одгеговао. За то племенито дело одликован је командант пука *Ресбом* редом Фрање Јосифа I. степена, а генералштабни капетан *Јелц* редом гвоздене круне III. степена.

— **Срећа у игри на рулету у Монте Карлу.** Позната банка у Монте Карлу, која је упропастила хиљадама богатих и лакомислених играча, ових дана је зло прошла; као што из Нице јављају, једна млада Шотландескиња, мис Лоц, добила је на рулету за један сахат милијон и по франака. Те је банка била распрснута. Но нека нико не мисли да банка неће више терати свој паклени посао; акцијонари те банке имају у резерви силан новац, те ће се губитак одмах надокнадити, а и играчи ће се већ постарати да банка не штетује, јер ако је ова срећна мис и добила, можда су одмах иза ње десеторица толико исто изгубила.

— **Снег у Горњој Угарској.** Из Липтовског Св. Микулаша јављају, да је тамо услед дводневне кише ово дана врло ниско пала температура, а по околним брдима пао је снег.

— **Бан Куен-Хедервари у Славонији.** Као што осечки лист „Drau“ јавља, посетиће бан гроф Куен-Хедервари крајем овога месеца Славонију, те ће том приликом свратити и у Осек. Можда ће бан путовати новом поместном пругом до Кравица, а одатле би ишао на колих до Валпова и Велишћа.

НОВИЈЕ.

БЕОГРАД, 26. августа. Овде се чује, да је краљ Милан *опасно оболео* у Паризу и да је краљица Наталија телеграфски позвана у Париз. *Министар председник др. Л. Докић поднео је оставку.* Ову вест, како „Мађар Хирлап“ јавља, дознао је адвокат Марковић у немачком посланству. Ово, да богме, ваља да се обистини.

Београдски суд је наредио, да се ухапсе пет официра, који су умешани у познату аферу коњичког поручника Тодића, који је пре више од године дана нађен мртав.

ПОЗИВ.

У смислу одлуке јавног збора бивших питомаца Саве Текелије, држаног првог даоа Духова о. г. у Земуну, позивамо овим све бивше питомце Текелијине, да на већ по новосадском одбору одређени дан 8. (20.) септ. о. г. у 9 сати пре подне у матичину дворану у Нови Сад дођу ради договора, којим начином да дамо трајна, стварна и целисходна израза своје благодарности према сенки нашег и народног добротвора Саве Текелије.

У име одбора

Др. Љуба Ненадовић.

Трговина.

НОВИ САД, 27. августа (8. септембра.) На будимпештанској житној пијаци је са шеницом живахан обрт; расположење чврсто те се цена учврстила.

На нашој пијаци осредњи довоз са раном цене су досадање готово без промене. Шеница 7 ф 25—30 н. Наполица 6 ф. 60 н. Зоб 6 ф — 6 ф. 20 н. Јечам 5 ф.—5 ф. 20 н. Кукуруз 5 ф. —5 ф. 20 н. Све по 100 кила.

Време је у нас врло пријатно, сунчано и ведро, али при свем томе довоз хране као што рекосмо није јак, но цене се ипак добро одржавају.

*

У БУДИМПЕШТИ, 26. августа (7. септ.) Шеница је уз дневни промет од 50.000 мц. а са скоком од 5 новч. плаћена ценом овом: Потиска 78.5 7 ф. 95 82. 7 ф. 87½, 81. 7 ф. 90, 81.5 и 81. 7 ф. 95., 80.5. 7 ф. 85. 80.3 7 ф. 85. Бачка 78.5. 7 ф. 95, 78.5. 7 ф. 87½. Банатска 7 ф. 40. Паланачка 76. 7 ф. 60 н Све на три месеца.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим-Пешти 27. августа (8. септ.) 1893.

Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 95 н.
4% угар. ренте у злату . .	115 ф. 85 н.
4% „ „ „ крунама .	94 ф. 15 н.

Огласи.

СО. 1931.
ex 1893.

ОГЛАС.

Око нове архиепископске-митрополитске и српске патријаршеске резиденције у Карловци има да се подигне нова ограда, и то према дунавској страни зидана, а према пијаци шипкама од кованог гвожђа (Smiedeisernes Gitter) по нацртима усвојеним од саборског одбора.

Трошак за ову ограду прелиминиран је са 11.177 фор. авр

Ради издања овог посла држаће се у писарни саборског одбора дне 30. авг. 11. септ. т. г. у 9 сати пре подне минуендо лицитација.

Ко у овој учествовати жели, има пре почетка дражбе положити у руке повереника изасланог за обаву дражбе, г. Дра Тодора Недељковића, члана саборског одбора пишманлук од 10% прелиминиране своте, и то у готовом новцу или за кауцију способним папирима.

Ситуациони план, нацрти ограде и прорачун трошка могу се у писарни саборског одбора сваки дан од 9—12 сати пре подне и од 3—6 сати после подне увидети.

Примећује се, да се ова нова ограда има још у текућој години извести.

Резултат дражбе подлежи одобрењу подписанога.

У **Карловцима** 19. (31.) августа 1893.

Георгије
патријарх

3—3

Бр. 9047. — 1893. 2—3

НАТЈЕЧАЈ.

За попуњење места обћинског лечника управних обћина Нови Сланкамен, Стари Сланкамен и Нови Карловци са уредовним седиштем у Новом Сланкамену а уз годишњу плаћу од 900 фор расписује се натечај.

Молитељи ово постићи желећи имаду бити доктори целокупне медецине те имаду своје ваљано обложене молбенице до 3. октобра 1893. овој области поднети.

Кр. кот. област:

У **Ст. Пазови**, 29, августа 1893.

1—2

Стечај.

На једно оставком упражњено учитељско место српске вероисповедне школе Земунске за III. евентуално IV. разред, овим се расписује стечај.

Плата је учитељу годишње 500 фор, и 100 фор. станарине, са правом на четири петогодишња доплатка а 50 фор. сваке пете године ревносног службовања.

Учитељ је дужан школском уредбом прописане предмете у школи предавати и у цркви појати.

Компетенти нека се обрате својим добро снабдевеним молбеницама до укључиво 10. (22.) септембра о. г. (у року од четрнаест дана, рачунајући од првог увршћења овог стечаја) подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држате у **Земуну**, 25. авг. (6. септ.) 1893.

Перовођа: **Тома Марковић.** Председник: **Петар Петровић.**

СТЕЧАЈ

код „задруге за штедњу и предујмове у Руми“ има да се попуни са 1. октобром 1893. по ст. к. место

Књиговође.

Плата је установљена са 1000 фор. авр. годишње. Компетент мора знати двоструко књиговодство, српски и немачки језик у говору и писму, и бити вешт у вођењу коресподенције. Он је и перовођа друштвени.

Који осим знања горе наведена два језика, разуме и још који језик имаће првенство. А исто тако предпостављаће се и онај компетенат, који је као књиговођа или подкњиговођа већ служио код завода ове врсте.

Молбенице са прилози ваља упутити управи „Задруге за штедњу и предујмове у Руми“.

Рок стечаја траје до 30. септ. по ст:

за управу

1—3 **др. Миша А. Поповић**
председник.

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

М. Миркова

1—3 У ЗЕМУНУ

потребује једног скоро изученог помоћника и једног шегрта, који одмах могу ступити.

Галантерска, нирнбершка, кратког еспапа и мешовита трговина 3—3

ЂОРЂА ПЕТКОВИЋА

У СТ. БЕЧЕЈУ

треба млађег вештог спомоћника, који је таквој радњи вичан, говори српски, мађарски и немачки, може одма ступити.

МОДЕ И МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

А. НЕДЕЉКОВИЋА И СИНОВА

У ВРШЦУ

потребује једног старијег помоћника који је у истој радњи способан и доброг владања. Ступити може одма 2—3

ЈЕДНА 2—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА

потребује једног **старијег** и два **млађа** помоћника; плата старијем 240—260 фор. млађем 150—180 фор. кост и квартир.

Понуде на администрацију овог листа.

УПРАВИТЕЉА

ЛЕОПОЛДА ЛАНДЕСМАНА

висок. кр. угар. министарством наставе са правом јавности овлашћена

дечачка школа и васпитни завод

(са шест разреда грађанска школа)

у СУБОТИЦИ (у Бачкој).

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за звања државна, трговачко-индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвено-лекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски.

8—15

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомац тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се шаљу програми бесплатно.

Ђаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који би хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзо дотичне испите положити могу.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду